

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 156. § 1. Kto na nie należącym do niego gruncie leśnym lub rolnym niszczy zasiewy, sadzonki lub trawę, podlega karze grzywny do 1 000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn nie godzi w mienie społeczne, ściganie następuje tylko na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec na obowiązek do wysokości 1 000 złotych.

Art. 157. § 1. Kto wbrew żądaniu osoby uprawnionej nie opuszcza lasu, pola, ogrodu, pastwiska, łąki lub grobli, podlega karze grzywny do 1 000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn nie godzi w mienie społeczne, ściganie następuje tylko na żądanie pokrzywdzonego.

Przewodniczący Rady Państwa: *J. Cyrankiewicz*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

115

USTAWA

z dnia 20 maja 1971 r.

Przepisy wprowadzające Kodeks wykroczeń.

Rozdział I

Przepisy ogólne.

Art. I. Kodeks wykroczeń wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1972 r.

Art. II. § 1. Z dniem wejścia w życie Kodeksu wykroczeń tracą moc wszelkie przepisy dotyczące przedmiotów w tym kodeksie unormowanych.

§ 2. W szczególności tracą moc przepisy wymienione w artykułach poniższych.

Art. III. Ilekroć niniejsza ustawa wymienia przepisy dotychczasowe, należy przez to rozumieć przepisy z uwzględnieniem wszystkich zmian i uzupełnień, wprowadzonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Art. IV. Uchyla się:

- 1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. — Prawo o wykroczeniach (Dz. U. Nr 60, poz. 572);
- 2) ustawę z dnia 14 kwietnia 1937 r. o szkodnictwie leśnym i polnym (Dz. U. Nr 30, poz. 224);
- 3) dekret z dnia 4 marca 1953 r. o uzupełnieniu przepisów karnych w sprawach o niewykonanie dostaw obowiązkowych (Dz. U. z 1956 r. Nr 6, poz. 31);
- 4) ustawę z dnia 13 lipca 1957 r. o zwalczaniu spekulacji i ochronie interesów nabywców oraz producentów rolnych w obrocie handlowym (Dz. U. Nr 39, poz. 171);
- 5) ustawę z dnia 22 maja 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo (Dz. U. Nr 34, poz. 152);
- 6) ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o przekazaniu niektórych drobnych przestępstw jako wykroczeń do orzecznictwa karno-administracyjnego (Dz. U. Nr 23, poz. 149).

Art. V. § 1. Do czasu odrębnego ustawowego uregulowania sprawy zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich zachowują moc obowiązującą dotychczasowe przepisy dotyczące nieletnich, którzy dopuścili się czynów zabronionych przez ustawę pod groźbą kary jako wykroczenia:

- 1) zawarte w szczególności w art. 6 Prawa o wykroczeniach z 1932 r.,
- 2) w zakresie postępowania — zawarte w szczególności w ustawie z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. z 1966 r. Nr 39, poz. 233) oraz w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o przekazaniu niektórych drobnych przestępstw jako wykroczeń do orzecznictwa karno-administracyjnego (Dz. U. Nr 23, poz. 149).

§ 2. W sprawach o popełnione przez nieletnich czyny, które dotychczas zabronione były przez ustawę pod groźbą kary jako przestępstwa, a z dniem wejścia w życie Kodeksu

wykroczeń stają się wykroczeniami, stosuje się nadal dotychczasowe przepisy o postępowaniu z nieletnimi, którzy dopuścili się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa.

Rozdział II

Zmiany w przepisach obowiązujących.

Art. VI. Uchyla się:

- 1) art. 4, 6 i 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417);
- 2) art. 32 pkt 1 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa (Dz. U. z 1933 r. Nr 60, poz. 454);
- 3) art. 11 ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiorcach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 162);
- 4) art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o ustalaniu nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych oraz o numeracji nieruchomości (Dz. U. Nr 94, poz. 850);
- 5) art. 6 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 2 października 1935 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 72, poz. 455);
- 6) art. 78 dekretu z dnia 8 czerwca 1955 r. — Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 25, poz. 151);
- 7) art. 10 dekretu z dnia 23 marca 1956 r. o obowiązku szkolnym (Dz. U. Nr 9, poz. 52);
- 8) art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o zezwoleniach na wykonywanie przemysłu, rzemiosła, handlu i niektórych usług przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej (Dz. U. Nr 45, poz. 224);
- 9) art. 14 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. Nr 27, poz. 167);
- 10) art. 27 i 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 69, poz. 434);
- 11) art. 29 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120);
- 12) art. 37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. o zagospodarowaniu lasów i nieużytków nie stanowiących własności Państwa oraz niektórych lasów i nieużytków państwowych (Dz. U. Nr 29, poz. 166);
- 13) art. 63 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o łączności (Dz. U. Nr 8, poz. 48);
- 14) art. 44 ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160);
- 15) art. 24—26 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295);

- 16) art. 20 ustawy z dnia 29 marca 1962 r. o zgromadzeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 89);
- 17) art. 52 i 53 ustawy z dnia 29 marca 1962 r. o drogach publicznych (Dz. U. Nr 20, poz. 90);
- 18) art. 157 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 1962 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 34, poz. 158);
- 19) art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 50, poz. 279);
- 20) art. 32 pkt 3, 8, 9 i 11 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. Nr 29, poz. 245).

Art. VII. Tracą moc w zakresie unormowanym w Kodeksie wykroczeń:

- 1) art. 32 pkt 3 i 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa (Dz. U. z 1933 r. Nr 60, poz. 454);
- 2) art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o ustalaniu nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych oraz o numeracji nieruchomości (Dz. U. Nr 94, poz. 850) — w części dotyczącej art. 8 i 9 tego rozporządzenia;
- 3) art. 10 ust. 1 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz. U. Nr 44, poz. 301);
- 4) art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 1958 r. o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa (Dz. U. z 1963 r. Nr 42, poz. 237);
- 5) art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. Nr 27, poz. 167) — w części dotyczącej art. 4 ust. 1—4 oraz art. 6 ust. 1—4 tej ustawy;
- 6) art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz. U. z 1970 r. Nr 9, poz. 76);
- 7) art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. Nr 33, poz. 164);
- 8) art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 50, poz. 279).

Art. VIII. § 1. W dekreście z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113) wprowadza się następujące zmiany:

a) Art. 137 otrzymuje brzmienie:

„Art. 137. 1. Kto:

- 1) będąc obowiązany do przestrzegania nakazów lub zakazów, zawartych w przepisach wydanych na podstawie art. 82, w zakresie zagrożeń: pożarowych, gazowych, pyłowych, wodnych, w związku z jazdą ludzi szybami oraz w związku z nabywaniem, przechowywaniem i używaniem materiałów wybuchowych w zakładach górniczych — wykracza przeciwko tym nakazom i zakazom,
- 2) prowadzi ruch zakładu górniczego bez zatwierdzonego planu ruchu albo niezgodnie z tym planem,
- 3) nie dopełnia obowiązków określonych w art. 118, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 5 000 złotych.

2. Kto:

- 1) będąc obowiązany do przestrzegania nakazów lub zakazów, zawartych w art. 75, 76, 114 ust. 2 i 3 lub art. 115 ust. 1 albo w przepisach wydanych na podstawie art. 82 w zakresie innych czynów niż określone w ust. 1 pkt 1, art. 100 ust. 2, art. 115 ust. 2 lub art. 124, wykracza przeciwko tym nakazom lub zakazom,
- 2) wykracza przeciwko nakazom zawartym w art. 86,
- 3) wbrew obowiązkowi przewidzianemu w art. 78 nie sporządza planu ruchu zakładu górniczego lub wbrew obowiązkowi przewidzianemu w art. 120, 125 i 126 nie sporządza planu likwidacji eksploatacji złoża albo nie składa tych planów w terminach przepisanych okręgowemu urzędowi górniczemu do zatwierdzenia,

- 4) bez uzyskania zatwierdzenia okręgowego urzędu górniczego wykonuje czynności kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego, albo wykonuje te czynności wbrew zarządzeniu o zawieszeniu w pełnieniu czynności (art. 98),
- 5) nie mając stwierdzonych przez Wyższy Urząd Górniczy uprawnień, wykonuje czynności mierniczego górniczego, geologa górniczego lub asystenta mierniczego górniczego (art. 106 ust. 2) albo wykonuje te czynności wbrew zarządzeniu o zawieszeniu w pełnieniu czynności (art. 112),
- 6) nie stosuje się do zarządzeń okręgowego urzędu górniczego, wydanych na podstawie art. 132, podlega karze grzywny do 5 000 złotych.

3. Kary za czyny określone w ust. 1 i 2 wymierzają kolegia do spraw wykroczeń przy urzędach górniczych. Orzekanie następuje na zasadach i w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia”.

b) Art. 138 skreśla się.

§ 2. W art. 8 ust. 2 dekretu z dnia 10 listopada 1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy (Dz. U. z 1968 r. Nr 8, poz. 47) wprowadza się następującą zmianę:

a) w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem;

b) dodaje się nowy punkt 5 w brzmieniu:

„5) złośliwie albo przez lekceważenie swych zobowiązań wstrzymuje w całości lub w części należne pracownikowi wynagrodzenie lub wysokość jego bezprawnie obniża albo zmusza pracownika do przyjęcia zamiast należnej zapłaty w gotówce wynagrodzenia w innej postaci”.

§ 3. Artykuł 14 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o utworzeniu Centralnego Urzędu Jakości i Miar (Dz. U. Nr 23, poz. 147) otrzymuje brzmienie:

„Art. 14. 1. Kto w zakładzie produkcyjnym, będąc odpowiedzialny za jakość produkcji lub za kontrolę jakości, nieumyślnie przeznacza lub wprowadza do produkcji, do obrotu lub użytku wyroby o jakości gorszej od ustalonej dla takich wyrobów przez właściwe organy albo oczywiście nie nadające się do użytku, do którego są przeznaczone,

podlega karze pieniężnej do 5 000 złotych.

2. Karę pieniężną wymierza dyrektor okręgowego urzędu jakości i miar.

3. Od orzeczenia dyrektora okręgowego urzędu jakości i miar przysługuje odwołanie w terminie 14 dni od doręczenia orzeczenia — do Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar.

4. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb wymierzania kary wymienionej w ust. 1.”

Rozdział III

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. IX. § 1. Ilekroć ustawa przewiduje za wykroczenie karę pozbawienia wolności, orzeka się zamiast niej karę aresztu.

§ 2. Ilekroć ustawa przewiduje 4 500 złotych jako górną granicę grzywny, ustala się górną jej granicę w wysokości 5 000 złotych.

§ 3. Ilekroć ustawa przewiduje za czyn podlegający orzecznictwu kolegiów do spraw wykroczeń karę aresztu powyżej 3 miesięcy lub grzywnę powyżej 5 000 złotych, górną granicę tych kar obniża się do wysokości 3 miesięcy aresztu lub do wysokości 5 000 złotych grzywny.

Art. X. § 1. Uchyła się karę aresztu przewidzianą za wykroczenia zawarte w ustawach szczególnych wydanych przed dniem wejścia w życie Kodeksu wykroczeń.

§ 2. Przepis § 1 nie ma zastosowania do:

- 1) ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. — Prawo lokalowe (Dz. U. z 1962 r. Nr 47, poz. 227);
- 2) ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. Nr 11, poz. 62);
- 3) ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o zaopatrywaniu ludności w wodę (Dz. U. Nr 11, poz. 72);
- 4) ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 7, poz. 46);
- 5) ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych (Dz. U. Nr 6, poz. 43);
- 6) ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (Dz. U. Nr 6, poz. 38);
- 7) ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 32, poz. 153);
- 8) ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220).

Art. XI. Zamiast kar dodatkowych określonych w poszczególnych przepisach dotyczących wykroczeń stosuje się odpowiednie kary dodatkowe przewidziane w Kodeksie wykroczeń.

Art. XII. § 1. Jeżeli obowiązujące przepisy powołują się na uchylone przepisy prawa o wykroczeniach z 1932 r. lub na uchylone przepisy ustawy szczególnej albo odsyłają ogólnie do przepisów o wykroczeniach, stosuje się w tym zakresie odpowiednio przepisy Kodeksu wykroczeń.

§ 2. W razie wątpliwości, czy ma być stosowane prawo dotychczasowe, czy Kodeks wykroczeń, stosuje się Kodeks wykroczeń.

Art. XIII. Jeżeli czyn na podstawie dotychczasowych przepisów stanowił występki, a zgodnie z przepisami Kodeksu

su wykroczeń jest wykroczeniem, ukaranie za ten czyn, popełniony przed dniem wejścia w życie Kodeksu wykroczeń, może nastąpić tylko w razie popełnienia czynu z winy umyślnej, chyba że przepis dotychczasowy przewidywał odpowiedzialność karną również za popełnienie czynu z winy nieumyślnej.

Art. XIV. § 1. W sprawach zakończonych prawomocnym rozstrzygnięciem, w których kara nie została wykonana:

- 1) jeżeli według nowej ustawy czyn objęty rozstrzygnięciem zagrożony jest karą, której górna granica jest niższa od kary orzeczonej, wymierzoną karę łagodzi się do górnego ustawowego zagrożenia przewidzianego za taki czyn w nowej ustawie.
- 2) do osób, którym wykonanie kary warunkowo zawieszono, stosuje się przepisy art. 42—44 Kodeksu wykroczeń
- 3) stosuje się przepisy Kodeksu wykroczeń o przedawnieniu.

§ 2. W sprawach zakończonych prawomocnym rozstrzygnięciem uznanie ukarania za niebyłe następuje na podstawie przepisów Kodeksu wykroczeń.

Art. XV. Przepisy Kodeksu wykroczeń nie mają zastosowania do wykroczeń skarbowych.

Art. XVI. Zakłady, w których ma być wykonywana kara aresztu, określili w drodze rozporządzenia Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. XVII. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1972 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *J. Cyrankiewicz*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

116

USTAWA

z dnia 20 maja 1971 r.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

DZIAŁ I

ZASADY OGÓLNE

Art. 1. Postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

Art. 2. § 1. Do orzekania w sprawach o wykroczenia właściwe są kolegia do spraw wykroczeń, zwane dalej kolegiami, chyba że ustawa powierza orzekanie innemu organowi.

§ 2. Orzekanie następuje w postępowaniu:

- 1) przed kolegiami,
- 2) nakazowym,
- 3) mandatowym.

Art. 3. Członkowie kolegiów są w zakresie orzekania niezawisli i podlegają tylko ustawom.

Art. 4. Zadaniem postępowania w sprawach o wykroczenia jest ustalenie sprawców wykroczeń, stosowanie do nich przewidzianych w ustawie środków w celu wdrażania do poszanowania prawa i przestrzegania zasad współżycia społecznego, a także ujawnianie okoliczności sprzyjających popełnianiu wykroczeń.

Art. 5. § 1. W razie stwierdzenia w toku postępowania istotnego uchybienia w czynnościach instytucji państwowej lub społecznej, sprzyjającego naruszaniu prawa lub zasad współżycia społecznego, organ orzekający zawiadamia o stwierdzonym uchybieniu tę instytucję bądź organ powołany do sprawowania nad nią nadzoru, bądź właściwą komisję rady narodowej.

§ 2. Złożenie wniosku o ukaranie przez instytucję państwową lub społeczną nie zwalnia jej od ustawowego obowiązku zapobiegania takim czynom w przyszłości, a w miarę

potrzeby — także od usunięcia skutków czynu będącego przedmiotem wniosku.

Art. 6. Organy prowadzące postępowanie obowiązane są do wyczerpującego zebrania i wszechstronnego rozpatrzenia materiału dowodowego, uwzględniając okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść obwinionego.

Art. 7. § 1. Obwinionego nie uważa się za winnego, dopóki nie zostanie mu udowodniona вина w niniejszym postępowaniu.

§ 2. Nie dających się usunąć wątpliwości nie wolno rozstrzygać na niekorzyść obwinionego.

Art. 8. Obwinionemu przysługuje prawo do obrony i prawo do korzystania z pomocy obrońcy.

Art. 9. Organy prowadzące postępowanie czuwają, aby w toku postępowania jego uczestnicy nie ponieśli szkody z powodu niezajomości przepisów procesowych, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i informacji.

Art. 10. § 1. Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- 1) w zarzucanym czynie brak znamion wykroczenia;
- 2) nastąpiło przedawnienie orzekania;
- 3) czyn podlega wyłącznie orzecznictwu innych organów;
- 4) obwiniony zmarł;
- 5) obwiniony jest:
 - a) uwierzytelnionym w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej szefem przedstawicielstwa dyplomatycznego państwa obcego,
 - b) osobą należącą do personelu dyplomatycznego tego przedstawicielstwa,